

IK ZAG DE HEL

Mohanad Albelbeisi

IK ZAG DE HEL

Dagboek van
een Vlaming
in Gaza

Opgetekend door
Montasser AlDe'emeh

VOORWOORD
7

WAT VOORAFGING
11

DAGBOEK
55

EINDNOTEN
204

VOORWOORD

Op 27 augustus 2024 ontmoetten *Humo*-journalist Sam Ooghe en ik Mohanad Albelbeisi voor een interview. We spraken met hem af in Le Pain Quotidien, in de schaduw van het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten in Antwerpen. Het was een warme namiddag, maar het gesprek dat volgde liet niemand onberoerd. Mohanad had met zijn gezin en familie maandenlang vastgezeten in de belegerde en geblokkeerde Gazastrook. Terwijl een deel van de wereld wegkeek, en dat op het moment van schrijven nog steeds doet, documenteerde hij zijn leven in tijden van oorlogsgruwel met pijnlijke foto's en video's: het schuilen voor de vallende bommen, het zoeken naar drinkbaar water en brood, en het vluchten voor een gruwelijke dood die zijn gezin voortdurend achtervolgde.

Terwijl ik Mohanads notities en mijn gesprekken met hem in dit boek verwerk, hoog in het Choufgebergte in Libanon, ooit het 'Zwitserland van het Oosten' genoemd, nu nog herstellend van de verwoestende oorlog van vorig jaar, houdt de vernietiging van de Palestijnse burgerbevolking aan. In de bijna volledig gedecimeerde Gazastrook worden kinderen, vrouwen en hele families al bijna twee jaar systematisch uitgemoord. Op de bezette Westelijke Jordaanoever gaan de landroof, de uitbreiding van illegale nederzettingen, de onderdrukking, apartheid, voortdurende etnische zuiveringen en het moorden onverminderd door.

Enkele maanden geleden werd mijn eigen familie verdreven uit hun woonplaatsen in de vluchtelingenkampen Nur Shams en Far'a op de bezette Westelijke Jordaanoever, uitgerekend de plaatsen waar ze zevenenzeventig jaar geleden naartoe gevlucht waren tijdens al-Nakba, de Catastrofe van eind jaren veertig,

toen bijna een miljoen Palestijnen uit hun huizen, dorpen en land werden verdreven naar Libanon, de Westelijke Jordaanoever, de Gazastrook, Jordanië en andere landen en regio's. Vorig jaar, op 7 februari 2024, werd mijn bloedeigen neef, Ziyad Ali AlDe'emeh, vermoord door het Israëlische bezettingsleger in het vluchtelingenkamp Nur Shams.¹ Hij was al de tweede neef die werd vermoord door het bezettingsleger: op 2 september 2003 werd ook Abd al-Qadir Muhammad Subhi AlDe'emeh in koelen bloede doodgeschoten. De stilte – en soms zelfs de goedkeuring – van vele westerse landen, Arabische regimes en andere actoren bij zoveel onrecht is niet alleen laf en hypocriet, maar vooral misdadig. Het is actieve medeplichtigheid.

Enkele dagen na ons interview voor *Humo*² vroeg ik Mohanad of hij het zag zitten dat ik zijn verhaal zou optekenen in dagboekvorm. Hij stemde meteen in. Hij wilde ruimte creëren voor meer empathie, menselijkheid en inhoudelijke diepgang in het debat rond de schande van Gaza. Via dit persoonlijke dagboek willen we samen de lezer dichterbij brengen, tot diep in het bloedende hart van de Gazastrook. Zijn verhaal is dat van één man, van één gezin, van één familie, maar het vertolkt de stem van miljoenen getormenteerde Palestijnen.

De publicatie van dit dagboek liet op zich wachten. Op 11 september 2024 vertrok ik samen met mijn echtgenote, documentaire-fotograaf Aurélie Geurts, naar Libanon. Het zou een verblijf van meer dan twee maanden worden, in een door oorlog geteisterd land dat, vooral na de explosies van piepers en walkietalkies midden in het stadsgedruis van Beiroet, een uitbarsting van extreem Israëliisch geweld kende. Libanon gleed verder de oorlog in, en uiteindelijk keerden we op 13 november 2024 terug naar België. Nog diezelfde maand vertrok ik naar Jordanië voor een familiebezoek (22 november tot 7 december), en vervolgens reisden we naar Chili (30 december tot 20 februari), waar we de grootste Palestijnse diasporagemeenschap buiten West-Azië bezochten.

In maart verbleven we een korte periode in Nederland, en in april brachten we wat tijd door in Ierland, waar ik op 16 april 2025 met onderscheiding het diploma Master of Philosophy (M.Phil.) behaalde aan Trinity College Dublin.

Op 30 april 2025 kruisten mijn wegen 'toevallig' die van Tom De Smet, een oude bekende uit zijn tijd als nieuwschef bij *De Morgen* en nu onder meer actief als uitgever. We ontmoetten elkaar voor het eerst in GenX Recordstore, een muziekbar in Gent, waar ik samen met MO*-journalist Pieter Stockmans op een terras zat. Tien jaar geleden schreef ik samen met Pieter het boek *De jihadkaravaan. Reis naar de wortels van de haat* (Lannoo, 2015), dat werd genomineerd voor de Brusseprijs, een onderscheiding voor het beste Nederlandstalige journalistieke boek. Ik had Tom nooit eerder in levenden lijve gezien, we hadden elkaar alleen aan de telefoon gehoord, maar ik herkende hem meteen. Ik zag hem en riep enkele keren zijn naam. Hij kwam erbij zitten en we raakten aan de praat over dit project. Hij reageerde meteen enthousiast. Voor sommigen is zoiets toeval. Voor mij is het de hand van God.

Ik zag de hel vertelt het aangrijpende verhaal van Mohanad Albelbeisi (38), een Vlaamse ingenieur van Palestijnse afkomst. In september 2023 keerde hij terug naar Gaza om herenigd te worden met zijn vrouw Zainab, zijn dochtertje Elia en zijn familie. Wat een blij weerzien had moeten zijn, ontaardde op 7 oktober 2023 in een nachtmerrie toen de niets en niemand ontziende oorlog losbarstte. Wat volgde, waren maanden van wanhopig vluchten, schuilen voor de hevige Israëlische bombardementen, overleven in de hel van Gaza. Uiteindelijk werd Mohanad in april 2024 met zijn gezin gerepatriëerd naar België: fysiek in veiligheid, maar in zijn hoofd en met heel zijn hart nog steeds gevangen in de gruwelijke genocide waarin zijn familie moet zien te overleven. Zijn aangrijpende verhaal is bijzonder omdat het een brug slaat tussen hier en daar. Tussen Vlaanderen en Gaza. Mohanad is

geen abstracte Arabische naam in een krant of tijdschrift, maar een moedige man van vlees en bloed. Zijn diepzinnige woorden, oprechte tranen, hartverscheurende beelden en aangrijpende herinneringen tonen wat de voortdurende etnische zuiveringen en genocide betekenen voor wie in Gaza moet overleven, en hoe die oorlog ook meereist met de overlevenden, tot in de stilte van een eenvoudig appartement in het veilige, verre Vlaanderen.

In een tijd waarin buitenlandse journalisten de geblokkeerde Gazastrook niet binnen mogen en Palestijnse journalisten worden uitgemoord – sinds het begin van de oorlog op 7 oktober 2023 zijn minstens 184 Palestijnse journalisten en medewerkers in de media vermoord door het Israëliëse bezettingsleger³ – zijn de stemmen en getuigenissen van Palestijnse overlevenden des te belangrijker. Dit dagboek is gebaseerd op Mohanads notities, urenlange dieptegesprekken en een lange reeks interviews in het Palestijns-Arabisch, waarin de verschillende lagen van zijn verhaal naar boven kwamen. We beschikken ook over een indrukwekkend archief aan beeldmateriaal. Het verhaal biedt geen afstandelijke feiten, maar intense nabijheid, geen droge en koude analyse, maar een diepmenselijke getuigenis. Het is een verhaal over overleven, en over wat het betekent om verder te moeten leven terwijl de genocide voortduurt. Ik hoop dat het gelezen wordt met een open hart, ook door degenen die tot op de dag van vandaag hun ogen sluiten voor het leed dat Palestijnen al meer dan zevenenzeventig jaar lang ondergaan.

Montasser AlDe'emeh

19 augustus 2025

WAT VOORAFGING

Jarenlang heb ik uitgekeken naar de dag dat ik naar mijn familie in Gaza kan terugkeren. Ik droom al lang van het moment waarop ik mijn geliefde, prachtige Gaza weer zal aanschouwen. Niet zo lang geleden leek dat nog een sluimerend verlangen, een vage hoop in de verte, een haast onbereikbare wens, maar nu komt mijn langgekoesterde droom langzaam dichterbij.

Ik voel een diep, allesomvattend verlangen om mijn familie, geliefden, vrienden en kennissen weer in mijn armen te sluiten, om hen weer vast te houden. Ik wil hen opnieuw omhelzen, hun stemmen horen, zonder dat afstandelijke scherm ertussen. De voorbije jaren heb ik ver van hen geleefd, in België. Veilig, dat zeker, maar altijd met dat schrijnende gemis in mijn onrustige hart.

Het is een langgekoesterde droom. Zeker geen afscheid van België, maar een terugkeer naar het vertrouwde, mijn thuis. Zeven jaar ben ik niet meer in de geblokkeerde Gazastrook geweest, en elke dag van die jaren voelde als een eeuwigheid. Het was jarenlang gewoon wachten, leven in verlangen, in gemis, in aftellen zonder te weten wanneer de verlossing zou volgen. Zeven lange jaren zonder de geur van de Middellandse Zee, zonder de stemmen van mijn thuis, zonder de chaos en de drukte die ik zelfs ben gaan missen.

Ik werd geboren op 31 oktober 1986 in Jeddah, in Saoedi-Arabië, als kind van Palestijnse ouders uit Gaza. Mijn vader, Mohamed Albelbeisi (1951-), en moeder, Fathya Ashour (1956-), schonken me het leven ver van bezet Palestina, hun geboorteland. Al in de jaren zestig verlieten zij hun thuisland Palestina en vertrokken ze naar het olierijke Saoedi-Arabië, waar mijn grootvader werk had

gevonden als vrachtwagenchauffeur. Hij had mijn grootmoeder en mijn vader meegenomen en vestigde zich op het Arabisch Schiereiland, waar hij bleef wonen tot zijn dood in 1994. Hij is ver van huis overleden.

Mijn grootvader, moge God hem genadig zijn, vertrok dus begin jaren zestig naar Saoedi-Arabië. Samen met mijn grootmoeder, mijn vader, twee van mijn ooms en mijn jongste tante verliet hij Gaza. Zijn andere twee dochters, mijn tantes, bleven achter: ze waren toen al getrouwd. In het begin reed mijn grootvader met een grote vrachtwagen met oplegger. Het was zwaar werk, maar hij had het gezien de omstandigheden niet slecht. Mijn vader was bij hem. Hij leerde van hem, werkte met hem mee. Eerst probeerde mijn vader iets met mechanica, maar dat lukte hem niet echt. Uiteindelijk koos hij voor de bouw, en dat bleek zijn weg te zijn. Hij slaagde en richtte een eigen bedrijf op.

Dankzij zijn werk begon hij ook grond te kopen in Gaza. Telkens als hij iets kon sparen, kocht hij een stukje, zelfs als het maar klein was. Hij klampte zich eraan vast, aan die bodem, aan die plek. Hij trouwde uiteindelijk met mijn moeder. Mijn grootmoeder had een foto van mijn vader naar Gaza gestuurd, naar mijn moeder. En zoals dat in die tijd ging: als de vader zijn zegen gaf, was dat een belangrijk signaal. Mijn moeder stemde toe. Mijn vader reisde naar Gaza, ze trouwden daar, en daarna vertrok mijn moeder met hem naar Saoedi-Arabië. Wij zijn daar allemaal geboren. Die eerste jaren waren ongelooflijk zwaar voor hen, maar met de tijd begon de situatie te veranderen. Mijn vader vond zijn weg in de bouw, en stap voor stap ging het beter.

Mijn vader nam me, als nieuwsgierig kind, mee naar de drukke zoek om verse groenten en fruit te kopen. Hij gaf me stiekem een paar Saoedische riyal, speciaal om lekkere snoepjes te kopen. 'Zeg het niet tegen je broers en zussen,' fluisterde hij met een glimlach. Ik voelde me dan zo bijzonder, het was ons geheim. Wat

een mooie herinnering... In die tijd in Saoedi-Arabië nam mijn moeder ons in de namiddag vaak mee naar de burens. We speelden er tot de zon onderging, renden rond alsof de wereld van ons was. Alles voelde zo zorgeloos.

Ook de ritten naar de heilige stad Mekka, elke donderdagavond, zullen me voor altijd bijblijven. Het was een soort traditie, een terugkerend ritueel: de rust die ik daar voelde, het bidden met volledige overgave, de kleine pelgrimstochten die ik op jonge leeftijd al maakte. Ik bad er tot God, de Erbarmer, de Meest Barmhartige, en ervoer er de rust van het heiligdom.

Ik herinner me van mijn kindertijd in Saoedi-Arabië vooral de verzengende hitte, de leuke sfeer en de fijne mensen daar. Door de namiddaghitte – de temperatuur kon oplopen tot wel 50 graden – gingen we maar een halve dag naar school, van 7.30 tot 12.30 uur. Daarna, tussen 13.00 en 16.00 uur, sliepen we of studeerden we binnen. En zodra de zon wat zakte, trokken we de straat op. We speelden in het zand, voetbalden met de jongens uit de buurt en lachten veel. Het was een ritme waar we aan gewend raakten.

De zomervakanties brachten we vaak door aan het strand van Jeddah. Samen met mijn broers en zussen sprong ik in zee, we speelden in het witte zand, lachten veel en vergaten even al onze zorgen. Het strand van Jeddah werd het decor van mijn onbezorgde kinderjaren. Ondanks de fysieke afstand tot Gaza voelde ik me veilig, geliefd, en vooral ook thuis.

Tijdens mijn kinderjaren in Saoedi-Arabië maakten we eens een reis naar Gaza om mijn familie te bezoeken. Het was een lange reis. We gingen via Jordanië: eerst naar Aqaba, gelegen aan de Rode Zee, daarna reden we door naar de hoofdstad Amman, en van daaruit richting de bezette Westelijke Jordaanoever. Toen, in 1992, kon dat nog...

We kwamen de bezette Palestijnse gebieden en de Gazastrook binnen tijdens de Eerste Intifada, de Opstand van de Stenen, zoals wij het noemen. Overal voelde je een vreemde spanning, de vastberadenheid, de innerlijke kracht van het Palestijnse volk dat zich weigerde neer te leggen bij de decennialange onderdrukking en militaire bezetting van hun land. De Palestijnse Autoriteit bestond nog niet, de Oslo-akkoorden moesten nog ondertekend worden. Dit was Gaza vóór al die valse beloftes van gerechtigheid en vrede. Dit was het Gaza van standvastige massaprotesten, van verzet tegen onrecht, van jonge mensen die stenen gooiden naar Israëlische legertanks, van muren vol kogelgaten, beklad met hoopvolle revolutionaire slogans. En ik, een blootsvoets kind van zes, stapte koppig, vastberaden en geleidelijk aan onze instortende wereld in, zonder te beseffen dat het me voor altijd zou vormen.

Ik was nog een kind, maar de sfeer van die bijzondere dagen staat nog altijd in mijn geheugen gegrift. Tussen 1987 en 1993 kwam de Palestijnse burgerbevolking op de Westelijke Jordaanoever en in de Gazastrook massaal in opstand tegen meer dan twintig jaar Israëlische militaire bezetting, een bezetting die begon na de Zesdaagse Oorlog van 1967, toen Israël ook deze overgebleven Palestijnse gebieden veroverde. Wat begon als een golf van vurige tranen en kokende woede groeide uit tot massaprotesten. De protesten waren aanvankelijk ongewapend: het ging om massademonstraties, boycotacties en grote stakingen. Palestijnen gingen massaal de straat op. Kinderen gooiden stenen naar de Israëlische bezettingsmacht. De Palestijnse kinderen werden wereldwijd al snel bekend als de 'kinderen van de stenen'.

In onze wereld, gekenmerkt door systematische vernieling, extreem geweld en verstikkende onderdrukking, werd een eenvoudige steen een daad van legitiem verzet, en een symbool van standvastigheid en waardigheid. De woede over de aanhoudende militaire bezetting en kolonisatie van Palestina, de

onderdrukking van de Palestijnen, de dagelijkse vernederingen en de ondraaglijke uitzichtloosheid zaten heel diep. In die periode veranderde de wereld om ons heen voorgoed.

Honderden Palestijnen werden gedood, onder wie veel kinderen, en ook aan Israëlische zijde vielen er vele doden. Maar wat me vooral is bijgebleven, is het besef dat we niet passief bleven bij zoveel onrecht. Ondanks alles gingen mensen de straat op. Ik herinner me de angstaanjagende spanning, maar ook de standvastigheid in die turbulente periode. Het werd voor de hele wereld zichtbaar: Palestijnen zouden zich nooit zomaar neerleggen bij de Israëlische bezetting en kolonisatie.

Tijdens mijn vakantie in Gaza zag ik het met mijn eigen ogen: kinderen, vrouwen en zelfs bejaarden gooiden stenen naar de Israëlische legertanks. Met hun kleine, blote handen, en met wat ze op straat konden vinden, boden de kinderen verzet. De Israëlische tactiek om het verzet te breken was misdadig en gruwelijk: Israëlische soldaten kregen de opdracht om de botten te breken van de Palestijnse kinderen die met stenen gooiden. Ook kennissen werden het slachtoffer van deze gruwelijke tactiek, maar wat bedoeld was als afschrikking om het verzet uit te doven, wakkerde het juist verder aan.

De islamitische verzetsbeweging Hamas werd opgericht in december 1987 en zou al snel een centrale rol spelen in het verzet tegen de bezetting, de kolonisatie en de etnische zuivering van Palestina. Terwijl de Palestine Liberation Organisation (PLO) zich na decennia van gewapende strijd voor de bevrijding van Palestina en de terugkeer naar de grenzen van voor de oprichting van Israël in 1948 steeds meer begon te richten op diplomatie en onderhandelingen, presenteerde Hamas zich als de bloedig onderdrukte en genegeerde stem van de gewone man in de straat, als hoeder van het geloof, de eer, de waardigheid en het thuisland.